

LEDER-OG NETVÆRKS KONFERENCE FOR KRISTNE OG MUSLIMER I DANMARK 2024

8.-9. NOVEMBER 2024

VEJLE & JELLING

KRISTENT-MUSLIMSK
SAMTALEFORUM

TEMAER FOR KMS-KONFERENCER

- 2024** Hvad fortæller Jelling os? Religiøs identitet og folk – i krig og fred
- 2023** Køn, spiritualitet og religion
- 2022** Hvem er de unge? Unges religiøsitet og identitetsdannelse
- 2021** Tolerance og lokale initiativer
- 2020** Religiøsitet og faglighed i velfærdssamfundet
- 2019** Kendskab, venskab og fællesskab i trosmødet
- 2018** Grænserne i trosmødet
- 2017** Religion og digital dannelse
- 2016** Helligskrifter og demokrati
- 2015** Unges identitetsdannelse - medborgerskab og modborgerskab
- 2014** Religion som ressource og udfordring i det offentlige rum
- 2013** Skal vi arbejde for et Samarbejdsråd for tros- og livssynssamfund i Danmark?
- 2012** Ny religionslov i Danmark? Vilkår og rammer for trossamfundenes virke
- 2011** Teologisk uddannelse i Danmark
- 2010** Selvkritik hos kristne og muslimer - og forholdet til ekstern kritik
- 2009** Sammen i Danmark - med forskelle og ligheder
- 2008** Religion i frihed - frihed i religion
- 2007** Naboskab og medborgerskab
- 2006** KMS etableres

RAPPORT FRA KONFERENCE
FOR KRISTNE OG MUSLIMSKE LEDERE
I DANMARK 2024

HVAD FORTÆLLER JELLING OS?
RELIGIØS IDENTITET OG FOLK – I KRIG OG FRED

D. 8.-9. NOVEMBER 2024

VEJLE OG JELLING

Vi ses til KMS-konferencen 2025
d. 7.-8. november

Indhold

Forord	s. 1
Program for konferencen	s. 3
Læsning fra Koranen og Bibelen	s. 4
KMS-styregruppen: Velkomst	s. 6
Lokal velkomst: Identitet og folkelighed i dag	s. 8
Oplæg v. Peter Kuzmanovski: Liberalisme og religion - kan de sameksistere?	s. 12
Panelsamtale: Biskoppen fra Jylland og imamen fra Vestegnen	s. 22
KMS Styregruppen 2024	s. 28
Tak for støtten	s. 29
Deltagerliste og fællesbillede	s. 30
Basis for KMS	s. 32
Valg og udpegningsprocedure for kristne og muslimer til KMS Styregruppen	s. 33
Sekretariatsbistand fra F&R	s. 34

Forord

Ane Kirstine Brandt
Generalsekretær
Folkekirke & Religionsmøde

Årets konference i Kristent-Muslimsk Samtaleforum (KMS) blev afholdt i smukke rammer i Vor Frelser Kirke i Vejle og i Jelling Kirke, hvor vi begge steder mødte stor gæstfrihed. Stedet var i år medbestemmende for temaet: "Hvad fortæller Jelling os? Religiøs identitet og folk – i krig og fred".

Jelling er som arnestedet for indførslen af kristendommen i Danmark et fint sted at blive klogere på forholdet mellem religiøs identitet, nationalitet og folkelighed.

I 2024 har der været fokus på religiøse forskelle både på den indenrigs- og udenrigspolitiske scene. I lyset af konflikt og splittelse bliver KMS' tradition for samtale på tværs kun mere nødvendig. Årets konference blev da et kærkoment bevis på, at vilje og lyst til at mødes på tværs af religiøse skel i høj grad er til stede i det danske civilsamfund. KMS har udviklet sig til at være et konstruktivt fællesskab med plads til både samtale om det, vi er enige om, og højlydt diskussion om det, vi er uenige om.

Samfundsdebattør Peter Kuzmanovski spurgte i sit indlæg, om det liberale demokrati kan tolerere illiberale holdninger. Et spørgsmål, som skabte intens debat. Senere på aftenen var der panelsamtale mellem biskop Marianne Christiansen og imam Naveed Baig under overskriften "Tro og forskellighed". Det var opløftende at være vidne til, hvordan samtalen kunne være venskabelig, samtidig med at forskellene imellem dem stod tydeligt frem.

Om lørdagen rykkede vi til Jelling, hvor temaet folkelighed blev taget op i den historiske kontekst af sognepræst Birgitte Rosager Møldrup: Hvad er vi fælles om, og hvad får os til at høre sammen? Vi var på pilgrimsvandring mellem Jellings UNESCO verdensarv-monumenter, og vi blev klogere på, hvad dansk identitet kan være sammen med unge Kultur-mødeambassadører fra Grænseforeningen.

Styrken i det sårbare

Igen i år så vi, hvordan der både er en lyst til og en glæde ved at mødes og god plads til både uenighed og enighed - det kunne fællesskabet godt holde til.

Måske KMS-netværkets virkelige styrke og værdi ligger i ikke at negligere eller fortrænge reel uenighed, men i at forsøge at give plads til de svære samtaler – med den sårbarhed, som følger deraf.

PROGRAM

KMS-KONFERENCEN 2024

Fredag d. 8. november 2024

Fra

- 15:00 Ankomst til Vor Frelzers Kirke, Vejle**
Registrering, nøgleudlevering til Cabinn, kaffe & te
- 16:00 Velkomst og åbning af konferencen**
v. styregruppen for KMS Asya Sarikaya og Sigurd Sverre Stangeland
- Præsentation ved bordene**
- Recitation af Bibelen og Koranen**
- 16:45 Tid til bøn**
- 17:00 Kan det liberale demokrati tolerere ikke-liberale holdninger?**
Oplæg og workshop v. debattør og cand.mag. Peter Kuzmanovski
- 18:30 Aftensmad**
- 19:30 Biskop og imam: Tro og Forskellighed**
Panelsamtale v. biskop Marianne Christiansen og imam Naveed Baig

Lørdag d. 9. november 2024

- 08:30 Fælles bus til Jelling Kirkes sognehus**
- 09:15 Jellingestenene: Identitet og folkelighed i dag**
Oplæg og introduktion til pilgrimsvandring v. sognepræst Birgitte Rosager Møldrup
- Fællesbillede**
- 10:00 Pilgrimsvandring ved Jelling-monumenterne (UNESCO's verdensarv)**
- 11:00 Valg**
- 12:00 Tid til bøn og frokost**
- 13:00 Kulturmødeambassadørerne: Ung med bindestregsidentitet**
Workshop og oplæg v. Grænseforeningens Kulturmødeambassadører
- 14:45 Tak for i år**
- 15:00 Fælles bus til Vejle Station**

Læsning fra Koranen og Bibelen

Sura 2, 152-157

Oversættelse af Abdullah Simsek, 2014

Enes Tirasci
DTIS
Vejle Moské

Så husk på Mig – så husker Jeg på jer. Og vær Mig taknemmelig, og vær Mig ikke utaknemmelig (og afvis mig ikke). I, som tror! Søg hjælp i tålmodighed og bøn. Sandelig! Allah er med de tålmodige.

Og sig ikke om dem, der bliver dræbt for Allahs sag, at de er døde. Nej, de lever, men I erkender det ikke.

Og vi vil visselig sætte jer på prøve med dele af frygt, sult, tab af rigdom, liv og frugt. Og bring de tålmodige det glædelige budskab.

De, som, når ulykken rammer dem, siger: "Sandelig, vi tilhører Allah, og til ham skal vi vende tilbage,"

Det er dem, over hvem der hviler velsignelser og nåde fra deres Herre. Og disse er retledte.

Matthæusevangeliet 5,43-48, Johannesevangeliet 13,34

Vibeke Dalsgaard
Baptistkirken
KMS Styregruppen

Herren Jesus Kristus siger:

I har hørt, at der er sagt: "Du skal elske din næste og hade din fjende". Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender, og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn; for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad løn kan I så vente? Det gør tolderne også. Og hvis I kun hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I så? Det gør hedningerne også. Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske fader er fuldkommen!

13,34 Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden. Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden.

KMS-styregruppen: Velkomst

Hyben Schroll

Fagjournaliststuderende på
DMJX og cand.theol.

Vor Frelzers Kirke lyser hvidt mod den grå himmel en råkold novemberdag i Vejle. Indenfor i Kirkehuset er der lunt og kaffe på kanden. Borde er stillet op i firemandsgrupper, hvor deltagerne bliver blandet, så der sidder kristne og muslimer ved alle borde. Der er både gengangere og nye ansigter blandt deltagerne, og aldersspændet er bredt.

Rummet fyldes hurtigt af samtale og gensynsglæde. Der hilses på kryds og tværs, og der spørges nysgerrigt til hinandens baggrund for deltagelsen. Med jævne mellemrum overdøves samtalerne af lyden af et hvinende tog, der buldrer tæt forbi kirkehuset.

Deltagerne er kommet til Kristent-Muslimsk Samtaleforums årlige konference for at tale, lytte og diskutere. Både om det, de er enige om, og det, de er uenige om.

Uenighedsfællesskab og medmennesker

Formand for KMS-styregruppen Asya Sarikaya og styregruppemedlem Sigurd Sverre Stangeland byder velkommen til konferencen.

Kristent-Muslimsk Samtaleforum blev dannet i 2006 på baggrund af karikaturkrisen, hvor der opstod et behov for et netværk med dialogen i centrum. Et netværk, hvor man kan tale om forskellige temaer og emner, der bevæger og interesserer både muslimer og kristne.

“Et sted hvor vi kan lære hinanden at kende og tale åbent om enigheder og uenigheder. Og opdage at nok er vi forskellige, men alligevel ens. For i sidste ende er vi alle mennesker,” siger Asya Sarikaya.

Behovet fra 2006 er ikke forsvundet. Nye udfordringer kommer til, og den offentlige samtale er ofte under pres. Fra konflikter og krige uden for Danmarks grænser, fra politiske udtalelser om muslimer, fra sociale medier. Listen er lang.

“Derfor er det vigtigt, at vi er her og vil samtalen. For vi skal leve og bo sammen og være hinandens medmennesker,” fortsætter Asya Sarikaya.

Sigurd Sverre Stangeland siger:

“At vi i morgen skal besøge Jelling, som er det historiske arnested for indførelsen af kristendommen, sætter fokus på forholdet mellem minoritet og majoritet. Men også, at vi er lige meget medmennesker, og den enkelte skal have mulighed for at dyrke sin religiøse identitet.”

Det handler om at møde folk og få udvidet sin horisont, og ikke mindst forsøge at forstå, hvordan verden ser ud fra andres synspunkt. At møde hinanden med åbenhed og forståelse og styrke samarbejdet mellem muslimer og kristne. Grundlæggende handler det om at være medskabere af et demokratisk og inkluderende samfund, hvor der er plads til uenigheder.

Et uenighedsfællesskab, hvor man med ægte nysgerrighed undersøger, hvor den anden står, og hvorfor.

Lokal velkomst: Identitet og folkelighed i dag

Birgitte Rosager Møldrup

Sogne- og migrantpræst
Kollerup, Vindeløg og Jelling Sogn

Velkommen til Jelling Kirke, hvor vi er meget glade for i år at lægge lokaler til Kristent-Muslimsk Samtaleforum. Jeg er blevet bedt om at tale om identitet og folkelighed i lyset af det sted, vi er i dag: Jelling.

Vi må begynde med at finde ud af, hvad vi mener med ordene: identitet og folkelighed.

Identitet forbinder jeg med det enkelte menneskes personlighed. Det, der kendetegner det enkelte menneske og dermed også, hvor et menneske afgrænser sig fra andre. Identitet er sammensat: Min identitet er, at jeg er præst, men også, at jeg er dansk og kristen. Identitet er altså både at afgrænse sig fra andre og samtidig, at man hører til i en bestemt sammenhæng. Og det er der, folkeligheden kommer ind.

Folkelighed er for mig et begreb for, at nogle mennesker hører sammen. Det handler ikke nødvendigvis om nationalitet, men at man hører til et sted og hører sammen, fordi man har en identitet tilfælles. Det kan være en meget bred definition – den bredeste er nok, at det er folkeligt at være menneske.

Hvis man spørger: hvad er det modsatte af folkelighed? Så vil de fleste nok svare: det elitære eller det religiøse. For i ordet folkelig ligger en fællesnævner, som går på tværs af religion og uddannelse.

Identitet og folkelighed i dag

På Kristent-Muslimsk Samtaleforums konference er vores identitet nok først og fremmest kendetegnet ved, at nogle er muslimer, og nogle er kristne. Det adskiller os.

Men samtidig er vores møde også et folkeligt møde. Og det, vi bl.a. er fælles om, er at være troende mennesker i et sekulært samfund. Et samfund, hvor tro og politik er skilt ad, og religion hører til i vores "huse": kirker og moskéer. I et sekulært samfund er der altid en risiko for, at religionen skal nedtones og presses ud af det offentlige rum. Det skal ikke forstås sådan, at det er os troende imod "verden", men at vi måske er dem, der kan pege på, hvad troen kan betyde i et menneskeliv, og hvorfor religion er en menneskeret.

Vi er fælles om at være troende, og værne om retten til at være det – om end det, vi tror på, er forskelligt. Det er måske vores folkelighed – det, der gør, at vi hører sammen. Og vi skal blive ved at høre sammen. Fordi vi, de troendes fællesskaber – det håber jeg på – gemmer på et håb for fred i verden.

Jelling: Det nationale og religiøse

Men er der mere, der adskiller end samler os i dag? Vi sidder hver især med både vores religiøse og vores nationale identitet. Men kan man altid skille de to ting ad?

Det tror jeg ikke altid man kan. Især ikke hvis man kommer fra en ikke-sekulær kultur – da falder det religiøse og nationale sammen. Men, det er faktisk også tilfældet i Danmark, i hvert fald historisk. Og det er historien om Jelling.

Så, derfor: Velkommen til Jelling, hvor jeg også er præst. Vores dagligdag er hen over sommeren præget af turisme. Vi har et museum ved siden af kirken, som sidste år tiltrak 220.000 turister. Om ikke så længe skal I ud at gå i et område, der var kongens borg, fæstning og helligsted. Det var i 900-tallet, og kongen hed Harald. Mange besøger Jelling for at se Haralds Jellingesten med indskriften: "Harald Konge bød gøre disse kumler efter Gorm sin fader og efter Thyre sin moder, den Harald, som vandt sig hele Danmark, og Norge, og gjorde Danerne kristne".

På stenen praler Harald med, at han gjorde danskerne kristne. Når Harald skriver, at han gjorde danerne kristne, så var det ikke ham, som forkyndte kristendom – Harald var konge, ikke præst. Han bestemte, at danskerne skulle være kristne. Hvorfor? Det gik jo så fint med den gamle asa-tro, hvor man havde de nordiske guder; den kloge Odin, krigsguden Thor, kærlighedsgudsinderne Frigg og Freja osv. Men der var bevægelser fra syd. Kristendommen rejste nordpå, og politisk var der et pres for, at Danmark skulle være kristent. Og det er måske den kedelige sandhed om den første kristendom Danmark.

Folkets religion

Hvordan gør man et folk kristne? Ikke bare som en påstand på en sten, men også som en tro i mennesket. I mange år troede danskerne lidt på det hele. Man har gået med både kors og Thors hammer. Det virker til, at Harald har været meget large og lod danskerne være det folk, de var. En rest helt op til i dag er for eksempel, at vi fejrer vores jul, som er betegnelsen for den hedenske solhvervsfest, som fejringen af Jesu fødsel overtog, da Danmark blev kristen.

Jellingestenen fortæller, at den religiøse identitet og den folkelige identitet dengang var stærkt knyttet til hinanden. Harald knytter land og religion sammen – det er gengivet på vægmaleriet af kunstneren Alexander Tovborg her i sognehuset med flaget øverst, og kirkerne drysset rundt i landet – de første 300 år efter Harald erklærede danerne kristne blev der bygget næsten 2000 kirker. Jelling Kirke er én af de første.

I dag er det mærkeligt, at kongen bestemte, at vi alle skulle være kristne. For i dag er det vel

lige det modsatte, der kendetegner Danmark: at der er religionsfrihed. Eller hvad? I dag bliver de fleste i Danmark barnedøbt, og 72 % af alle, der bor i Danmark er døbt. Når vi fejrer barnedåb, skyldes det ikke kun en personlig beslutning. Det er det samme, når der bliver født et barn i Irak; så er barnet sandsynligvis muslim. Og det nationale og religiøse er stadig tæt knyttet sammen i Danmark. Man kan sige, at man ikke rigtigt kan "gøre for", hvad man tror på.

Men det passer ikke helt med den moderne tænkning om vores identitet som frit-tænkende individer, hvor ingen andre kan beslutte, hvad man tror på. At troen er en indre rejse – i det moderne individ. Virkeligheden er, at mange døber deres børn, fordi det for dem hører med til at være dansk! I undersøgelsen *Religiositet og forholdet til folkekirke* fra 2020 svarer 51 %, at som dansk statsborger er det naturligt at være medlem af folkekirken. Mens 43 % begrundet deres medlemskab med, at de har en kristen tro.

Det er stadig mest almindeligt at være kristen, når man bor i Danmark. Men det er ved at ændre sig i Danmark – og måske er det positivt?

Som præst vil jeg selvfølgelig gerne have alle døbt, men ikke med den begrundelse, at man dermed bliver en del af det folkelige fællesskab i Danmark. Det er forkert. Og religionsfriheden er virkelig udfordret her.

Grundlovens paragraf om religionsfrihed

Samfundsdebattøren Tarek Hussein (forfatter til bogen *Mit sorte skæg* fra 2018) fortæller om sin barndom som dansk muslim. Han vidste jo godt, at der faktisk er religionsfrihed, men det føltes ikke altid sådan. Det var hans oplevelse af livet som en minoritet i et samfund, hvor identitet og religion går hånd i hånd – hvilket begyndte her i Jelling med Haralds beslutning om, at alle danskere skulle være kristne.

Religionsfriheden er derfor noget vi skal arbejde kontinuerligt med. For selvom vi har retten til at tro på noget forskelligt, så er det ikke sikkert, at det er sådan det føles. N.F.S. Grundtvig var med til at presse på for religionsfriheden, men han ville nok være ked af at se, at det i dag i mange tilfælde er reduceret til at være en formel ret.

Menneske først

Grundtvig satte generelt pris på folk med en åndelig livsanskuelse - han kaldte det et levn fra skabelsens morgen. Ifølge Grundtvig vil disse ved dommedag - ligesom andre udøbte og "naturalister med ånd" - indgå i Guds evige rige. De fortabte er derimod de, der udtrykkeligt har fornægtet menneskets åndelige væsen. Vi skal samleve og have religionsfrihed – ikke kun på papiret, men reelt. Det at være kristen er ikke det samme som at være dansk. At vi tror på noget forskelligt er ikke bare "ok" eller en rettighed, men et fællesskab af mennesker ...med ånd.

"Menneske først - Kristen så" sagde han. Det betyder, at man er menneske først – og fremmest – og så kristen eller troende. Og for ham betød det, at vi i alt står i det samme, selvom vi ikke er ens. For vi er alle mennesker først. Vi kommer alle et sted fra – har en identitet. Men vi har også en folkelighed, der gør, at vi hører sammen, fordi vi i vores skabthed har en fælles identitet, der overgår alle andre identiteter.

På billedet øverst ses tre frivillige fra Grænseforeningens Kulturmødeambassadører - et 'landsdækkende dialogkorps' - som på konferencen lagde op til samtale og debat om folkelighed, fordomme, identitet og værdier.

Oplæg: Peter Kuzmanovski

Liberalisme og religion - kan de sameksistere?

Hyben Schroll

Fagjournaliststuderende på
DMJX og cand.theol.

Peter Kuzmanovski indleder sit oplæg med at konstatere, at han i dag har lært et smukt, nyt ord: Uenighedsfællesskab.

“For det betyder, at vi ikke behøver at have det samme paradigme og tro det samme, så længe vi prøver at forstå hinanden og respektere hinanden”, siger han. Han er bl.a. kommet for at diskutere, hvilke paradigmer vi lever under og tilslutter os. Det skal vise sig at være noget, der kommer til at sætte debatten og diskussionslysten i gang blandt deltagerne. Endda så meget, at han må droppe at komme igennem hele sit planlagte oplæg.

Peter Kuzmanovski er uddannet cand.mag. i historie og statskundskab fra Københavns Universitet med speciale i wahhabismen og den moderne saudiske stat. Han har boet tre år i Mellemøsten, hvor han arbejdede og studerede arabisk. Han har desuden arbejdet som gymnasielærer i historie og samfundsfag og været konsulent i en NGO, der arbejder for muslimers rettigheder i Danmark.

Han er født og opvokset i Danmark med makedonsk oprindelse. Hans familie har græsk-ortodoks baggrund, men præget af det kommunistiske og ateistiske Jugoslavien.

Peter Kuzmanovski konverterede i 2012 til islam efter en rejse til Israel/ Palæstina. Inden da var hans verdenssyn præget af had til islam efter mange års krige mod terror. Hadet kraklede efter oplevelser i Palæstina, hvilket var katalysator for hans konvertering.

Han har altid interesseret sig for politik og samfund og har deltaget i den offentlige debat med en del palaver til følge.

“Jeg havde forventet at få nogle slag i den danske debat, men jeg havde ikke regnet med, at man ikke kunne være sig selv, og at man kan blive aflyst, hvis ikke man har de rette holdninger,” siger han. Han stiller spørgsmålet: “Tør man som minoritet gå op imod det herskende paradigme?”

Hvilket paradigme lever vi under?

Peter Kuzmanovski har en række spørgsmål med, der skal drøftes og diskuteres. Ét af dem lyder: Er det danske demokrati en neutral samfundsramme, eller prædikes et bestemt paradigme? Og hvis ja, hvad betyder det, hvis man ikke deler dette paradigme?

Han definerer et paradigme som det system, vi lever under, og som afgør vores værdier og holdninger. Han spørger salen: “Hvilken religion eller livssystem er den mest dominerende i dagens Danmark?”

Peter Kuzmanovski understreger, at han ikke kun ser religion som tilbedelse af Gud, men i et bredere perspektiv. Nemlig det, som afgør vores handlinger, og det ræsonnement der går forud, når vi træffer beslutninger. Det gælder både små og store valg i livet. Set i det lys, hvad er da den mest dominerende religion eller livssystem i dag?

Deltagerne kommer med forskellige bud: Kapitalisme, materialisme/naturalisme, vækst, sekularisme og individualisme.

Peter Kuzmanovski siger, at et livssyn eller et paradigme er noget, der advokerer for noget bestemt. Derfor kan det måske provokere nogen.

“Jeg håber, at vi kan tale og diskutere i et frit forum, hvor vi alle kan have vores holdninger. Jeg har mine holdninger, og I må endelig udfordre dem, hvis I synes, jeg siger noget kontroversielt. Det er helt fint. Debat er noget af det vigtigste, vi har, og vi skal kunne skubbe lidt til hinanden,” siger han.

Det liberalistiske paradigme

Peter Kuzmanovski har en pointe, han vil understrege: At den mest dominerende religion i dag er liberalismen. Han betragter sekularisme, humanisme, naturalisme og feminisme som underkategorier til liberalismen.

“Måske forbinder mange liberalisme med lavere skatter og Alex Vanopslagh, men det er ikke dén form for liberalisme, jeg taler om her. Det er tværtimod en hel filosofi, der har udviklet sig siden oplysningstiden formet af oplysningsfilosofferne,” siger han.

“Denne filosofi handler om at maksimere frihed, lighed og valgmuligheder for det enkelte individ. Det clasher typisk med mere traditionelle samfund. Med religion og andre paradigmer og livssystemer,” fortsætter Peter Kuzmanovski.

Han viser slides under sit oplæg med historiske tidslinjer og billeder, der illustrerer hans pointer.

Han beskriver, hvordan den store ændring i religionens rolle i samfundet og synet på individ og fællesskab sker efter oplysningstiden.

“Det er oplysningsfilosofferne, der opfinder betegnelsen 'den mørke middelalder', fordi de så på religionen og kirken med negative øjne. De så religion som noget, der holdt mennesket i lænker og tog patent på sandheden og ikke tillod fri tænkning,” siger Peter Kuzmanovski.

Helt frem til den industrielle og teknologiske revolution; det moderne gennembrud, betegner Peter Kuzmanovski verden som præmoderne. Indtil da har alle kulturer og traditionelle samfund været præget af normer om kollektivitet og fællesskab. Mennesket blev ikke nødvendigvis set som et individ, men som en del af et kollektiv. Gud, religion og efterlivet spillede en central rolle. Med det moderne gennembrud frigøres individet.

Ifølge Peter Kuzmanovski har moderniteten to hovedsøjler: Liberalismen og den videnskabelige materialisme. Når mennesket i dette paradigme stiller spørgsmålet: *Har vi brug for Gud til at forstå verden?* svarer moderniteten: *Nej, vi har den videnskabelige metode og naturalismen.* Og til spørgsmålet om, hvorvidt der er brug for Gud for at blive gode mennesker, er svaret: *Nej, vi har liberalismen, der beskriver idealet for den menneskelige eksistens.*

Gud er ikke længere med i ligningen, mener Peter Kuzmanovski. Liberalismens grundtanke er fremgang, hvor vi hele tiden ser frem mod en bedre verden. Alt, der er gået forud, moralsk og videnskabeligt, er dårligere. Religion er noget, der holder mennesket tilbage. Nu er mennesket brudt fri af kristendommens lænker og dogmer. Mennesket er sat fri fra kirkens tankegang og tradition og har ikke længere brug for Gud for at leve det gode liv.

“Gud er fin nok at have privat, bag hjemmets fire vægge, men han skal spille så lille en rolle som muligt i det offentlige rum og på samfundsplan,” siger Peter Kuzmanovski.

Er tro og religion under pres i vores samfund?

Ifølge Peter Kuzmanovski er der en konflikt mellem religion og den moderne verden. Mange religiøse mennesker vil typisk føle sig fremmedgjorte.

“At sige du er religiøs på din arbejdsplads, i hvert fald som muslim, kan være noget, de andre rynker lidt på næsen af. Du virker mærkelig. Jeg ved ikke, om det er sådan for kristne,” siger Peter Kuzmanovski.

“Men jeg forestiller mig, at hvis du har en anden holdning end den dominerende til fx abort, parforhold og kønsroller, så er du bange for at dele dem med dine kolleger, fordi du frygter at stå helt alene. Det bliver en form for selvcensur,” fortsætter han.

Nu skal salen diskutere paradigmer og verdenssyn - et komplet og struktureret system for, hvordan vi tænker. Peter Kuzmanovski beskriver det som måden, vi ser verden på.

“Jeg betragter det som de briller, vi kigger på verden med. Hvis jeg har blå glas i mine briller, ser jeg verden gennem blå farve; alt er blå for mig,” forklarer han.

“Jeg kan sige til en person: Kan du se, at bordet er blå? Hun svarer: Nej, det er lyserødt, for hun ser verden gennem lyserøde briller. Vi har altså to forskellige syn på verden og taler derfor forbi hinanden,” fortsætter han.

Hans påstand er, at muslimer og andre religiøse typisk ser verden gennem andre briller end de briller liberale og sekulære mennesker ser med.

“Det er det liberale paradigme, der hersker i Danmark, så det kan betyde, at vi ikke forstår hinanden, hvilket kan føre til konflikt og problemer med at sameksistere,” siger Peter Kuz-

manovski.

Elementer i et paradigme

Han uddyber, hvad et paradigme består af: Ontologi, epistemologi og normativitet eller morale.

Ontologi er vores forestilling om, hvad der eksisterer, og hvordan verden er skruet sammen. Den kan både være religiøs og ikke-religiøs. *Epistemologi* er vores erkendelsesformer. Hvad er viden? Hvor har vi den fra? Hvad er vores kilder til viden?

“For en muslim er kilder til viden både dit intellekt, altså din fornuft og det, du kan se og høre og også åbenbaring fra Gud. Fx Koranen og Sunnahen (fortællinger om Muhammeds liv, red.). Åbenbaring er en kæmpe kilde til viden og udgangspunktet for al viden,” siger Peter Kuzmanovski.

I modsætning til dette står det materielle, liberalistiske paradigme, der udelukkende ser kilden til viden gennem, hvad der kan observeres og verificeres. Her er Gud og åbenbaringen ikke en del af erkendelsen af verden.

Normativitet eller *moral* er måden, vi bør handle på.

“Liberalismen vil have fokus på frihedsrettighederne, og hvad du selv føler er rigtigt og forkert. Det enkelte individ bliver sat op på en piedestal, hvor den enkeltes fornuft er den øverste dommer. En kristen ville måske spørge: Hvad ville Jesus have gjort? Hvad ville den kirkelige tradition sige?” siger Peter Kuzmanovski.

Gruppediskussion om paradigmer

Peter Kuzmanovski giver nu en øvelse til deltagerne, hvor de skal placere sig selv i et paradigme. Eller måske i flere? Han uddeler A3-papirer, hvor paradigmerne er vist: tre cirkler i forskellige farver, der overlapper hinanden en lille smule, da de alle har noget til fælles. Fx at man ikke må gøre skade på andre mennesker.

Cirklerne består af et vestligt paradigme, et islamisk paradigme og et kristent paradigme.

I cirklen med det *vestlige paradigme* står der: Liberalt demokrati, feminisme, liberalisme, sekularisme, menneskerettigheder, frihed og ligestilling. I cirklen med det *islamiske paradigme* står der: Allah & Profeten, Quran & Sunnah, retstraditionen, Ulama (profetens arvtagere) og islamisk regeringsform. I cirklen med det *kristne paradigme* står der: Gud, Jesus, treenigheden, Bibelen, kirketraditionen, syndefald, frelse og kristen regeringsform.

“Jeg kan give jer et konkret eksempel på at befinde sig i det islamiske paradigme: Det, jeg har skrevet i cirklen, er en del af vores verdenssyn og med til at afgøre vores valg. Det kan være lige fra noget, jeg skal drikke: Hvad er der i? Hvad siger vores kilder, som de retslærde har fortolket? Til måden vi organiserer samfundet på: Måske ønsker man en regeringsform, hvor islam spiller en rolle på et politisk plan og ikke udelukkede et sekulært samfund. Hvor religion er en del af samfundsinstitutionerne og ikke kun eksisterer på et individuelt plan eller i familien,” siger Peter Kuzmanovski.

Hvis man omvendt befinder sig overvejende i det liberale paradigme, går man ind for et lib-

eralt demokrati med frihedsrettigheder og menneskerettigheder, ligestilling og autonomi for det enkelte individ.

Vi bliver bedt om at summe alene i 2 minutter og placere os ærligt i det paradigme, vi tror mest på. De medfølgende spørgsmål lyder: "Når du træffer valg i livet, hvilke overvejelser gør du dig? Spiller kristne, islamiske eller liberale værdier den største rolle, når du tager beslutninger i livet?"

Herefter diskuterer vi ved gruppebordene. Rummet fyldes hurtigt af stemmer, så det er svært at få ørenlyd:

"Jamen, meget af liberalismen udspringer af den kristne tankegang om lighed i forhold til menneskerettigheder, feminisme og ligestilling. Kristendom og det liberale demokrati er ikke to adskilte størrelser."

"Menneskerettigheder og feminisme findes også i islam. Profetens kone var den første feminist."

"Der burde være større overlap mellem cirklerne."

Diskussion og debat

Uenighedsfælleskabet viser sig hurtigt. Mange deltagere byder ind med kommentarer og egne erfaringer: Der er en del, der er meget uenige med Peter Kuzmanovskis fremstilling af paradigmerne.

"Jeg kan høre, at mine spørgsmål har affødt en del kontroverser og en masse holdninger. Det er spændende og sjovt at blive udfordret, og at I er kritiske over for min præmis. Normalt oplever jeg det ikke som kontroversielt, i de miljøer jeg færdes i, at jeg som muslim be-

finder mig i et islamisk paradigme: At jeg tror fuldt ud på islam,” siger Peter Kuzmanovski.

Han fortsætter: “Mange af jer er måske dybt inde i det liberalistiske, moderne, sekulære og vestlige paradigme og ser ikke kristendommen i modsætning til dette. Måske har kristendommen endda haft nemmere ved at indordne sig i den moderne verden?”

En deltager fortæller, at hun både står i det vestlige paradigme, samtidig med hun lever med Jesus Kristus og har gjort det hele livet.

“Jeg konsulterer ikke Bibelen for at finde svar, men for at finde inspiration i den måde, Jesus tænker og omgås andre mennesker på,” siger hun.

Peter Kuzmanovski spørger, om kristendommen kan reduceres til næstekærlighed? Svaret er et fyndigt nej. En anden deltager tilføjer at de to cirkler med det vestlige og det kristne paradigme skal udvides, da kristendommen arbejder med inkarnationsbegrebet: At Gud blev menneske og er gået ind i verden og gør det til et fælles rum.

“Jeg ser ikke nogen modsætning mellem den kristne og den moderne verden, medmindre vi går til ekstremiteterne,” siger han.

En tredje deltager ønsker ikke at placere sig nogle af stederne.

“Det der irriterer mig allermest i mødet med andre mennesker er, hvis de forsøger at putte mig i en boks. Hvert menneske har sine egne tilgange til tingene, og de er ikke statiske. Vi får hele tiden nye erfaringer, nye tanker og nye åbenbaringer, når vi læser den samme tekst igen,” siger hun.

Diskussionen kører en rum tid, og Peter Kuzmanovski må sande, at han har ramt en nerve. Hans tidsplan er for længst overskredet, og han vælger at lade deltagerne komme til orde og kasserer resten af det planlagte oplæg.

En deltager siger: "Jeg forstår udmærket din pointe. Nemlig at vi har nogle meget dominerende paradigmer i vores samfund i dag, der handler om naturalisme, individualisme etc. Men vi har de sidste tredive år oplevet en meget stærk genkomst af tro og religion som et plausibelt livssyn. Der er en helt anden åbenhed og accept af fx tro på engle. Vi møder mange mennesker, som er åndeligt søgende."

Peter Kuzmanovski mener, at dét netop er en modreaktion på den moderne verden, der reducerer alt til videnskab og materie.

En deltager tilkendegiver, at hun hver dag møder det vestlige paradigme i kontrast til den, hun er. Som kvinde, som brun og som muslim.

"Jeg bliver som brun racialiseret, og som muslim er jeg en minoritet. Jeg oplever ofte, at jeg ikke passer ind og hele tiden skal stå til regnskab for, om jeg lever op til de vestlige værdier og det paradigme, der er. Jeg står i midten og mærker dagligt, at de ikke mødes. Når jeg går på arbejde, og når jeg læser avis. Jeg mærker det i forhold til, at jeg ikke er repræsenteret," siger hun.

Diskussionen bølger videre til sulten melder sig, og Peter Kuzmanovski smilende afslutter: "Lad os bryde brød."

Samtalen og diskussionen fortsætter under den vegetariske middag, der spises ved firemandsbordene. Der spørges, lyttes og debatteres intenst og lydhørt. Ofte bryder høje grin

Panelsamtale: Biskoppen fra Jylland og imamen fra Vestegnen

Hyben Schroll
Fagjournaliststuderende på
DMJX og cand.theol.

Dagen afsluttes med en panelsamtale mellem biskop over Haderslev Stift Marianne Christiansen og imam Naveed Baig. Samtalen faciliteres af Ane Kirstine Brandt, generalsekretær for Folkekirke & Religionsmøde. De sidder med fronten halvt mod hinanden, halvt mod resten af deltagerne, der danner en halvcirkel omkring dem.

Panelsamtalen *Biskop & Imam - modsætninger mødes* er barn af Kristent-Muslimsk Samtaleforum, hvor Naveed og Marianne har mødt hinanden, og har optrådt flere steder, bl.a. til Kulturmøde Mors. Denne samtale ligger som podcast på religionsmoede.dk.

Biskop Marianne Christiansen og imam Naveed Baig taler om tro og forskellighed, og hvordan vi kan mødes med vores modsætninger i enighed og uenighed.

Ane Kirstine Brandt begynder med at spørge til motivationen for *Biskop & Imam*.

Marianne Christiansen siger, at de begge har erfaret, at samtalen ikke altid har de bedste vilkår i dagens Danmark, specielt ikke samtalen på tværs af religioner. Derfor vil de bidrage til et bedre samtaleklima.

"Jeg mødte Naveed første gang i Roskilde Domkirke, og vi talte bl.a. om en manglende byggetilladelse til en moské i Haderslev, hvor jeg er biskop. Naveed sagde: 'Det håber jeg da, du gør noget ved'. Efter min første overraskelse havde lagt sig – jeg havde ikke tænkt, det var noget, jeg skulle blande mig i – slog det mig: Jo, vi lever i et fælles samfund, så vi bliver nødt til at kæmpe for hinandens rettigheder – ikke kun vores egne," siger Marianne Christiansen.

Naveed Baig husker en dame i Ullerød Kirke, der efter Marianne Christiansens og Naveed

Baigs samtale i *Biskop & Imam*, gav udtryk for, hvor forløsende det er at lytte til mennesker, der også er enige. Det gik op for ham, at vi i samfundsdebatten næsten altid hører om modsætninger.

“Vi er blevet så vant til en hård retorik, at det er en befrielse at høre nogle, der er enige. Det er der faktisk mennesker, der savner,” siger Naveed Baig.

Sten af betydning

Samtalen mellem Marianne Christiansen og Naveed Baig begynder med spørgsmål fra Ane Kirstine Brandt. Senere kan deltagerne byde ind.

Dagen efter skal deltagerne besøge Jellingestenen, der står som et monument over Danmarks overgang til kristendommen. Ane Kirstine Brandt spørger, om der er en sten, der betyder noget særligt for dem.

Naveed Baig fortæller om den sorte sten (Al-Hajar al-Aswad) i kabaen i Mekka i Saudi-Arabien. Han fortæller om kaliffen Umar ibn Al Khattaab, der taler til den sorte sten og siger: “Jeg ved godt, du bare er en sten, og du hverken gør mig skade eller gavn. Grunden til, at jeg kysser dig nu, er fordi profeten Muhammed kysser dig”.

“Genstande, her den sorte sten, bliver levende for os i kraft af de mennesker, den har været i berøring med. Sten er ikke bare sten, men bringer os til live gennem de mennesker, der har berørt dem og levet omkring dem. Det er ikke selve stenen, vi tilbeder, men den betydning, der ligger i stenens tilstedeværelse,” siger Naveed Baig.

Marianne Christiansen siger: “Den sten, der betyder noget for mig, er den, der ikke er der. Den sten, der var væltet fra Jesu grav og fortalte om opstandelsen”.

Marianne Christiansen fortæller om stenen i kristendommen som symbol for kirken og Jesus Kristus. Hun henviser til Første Petersbrev, hvor der står: *Lad jer bygge op som levende sten*. At de kristne er sten i metaforisk forstand, et fællesskab bygget på Kristus. Desuden genkender hun på gravpladser mindet og forbindelsen til dem, der har været her før os gennem fx mindesten.

Hvad frygter I?

Ane Kirstine Brandt fortæller om sin egen frygt. Frygten for krig og krise. Tanker om hvem hun skal være sammen med, hvis krigen eller krisen kommer. Hun spørger, hvad Marianne Christiansen og Naveed Baig frygter, og hvilke tanker de gør sig om deres frygt.

Marianne Christiansen svarer: “Jeg frygter tyranni og voldsherredømme. Jeg frygter selv at være fej og bange. Jeg frygter ikke at turde stå op imod tyranniet.”

Naveed Baigs frygt er allerede blevet til virkelighed: At menneskelivet ikke er lige meget værd. At vi ser massedrab og masseødelæggelse lige foran vores øjne, vores skærme, og ikke kan gøre noget. At vi ikke kan se det mest dyrebare og hellige i det andet menneske.

“Jeg frygter, vi bliver dyr og får dyriske impulser. Jeg frygter også mig selv og min egen utilstrækkelighed,” siger han.

Den svære dialog

Et aflyst møde mellem muslimske organisationer, kirkeministeren og integrationsministeren har fyldt meget i medierne. Spørgsmålet er, hvordan man kan komme videre fra den situation? Hvad kan man gøre?

Marianne Christiansen understreger, at hvis en dialog skal føres, skal den føres ligeværdigt. Samtidig må 'den stærke og magtfulde' dialogpartner gå flere skridt i mødet med den mindre magtfulde part.

"I det her tilfælde mener jeg, at den politiske magt er den stærke part, og derfor må gå de ekstra skridt, men hvad der konkret skal gøres er svært at svare på," siger hun.

Naveed Baig blev først og fremmest trist, da han hørte om det aflyste møde.

"Vi savner en mere respektfuld og ligeværdig dialog mellem religiøse institutioner, religiøse ledere og regeringen. Det er svært i øjeblikket, men vi må blive ved med at finde muligheder for at mødes og ikke give op. Det er vores håb," siger han.

Normpres?

Et tilbagevendende begreb *normpres* diskuteres ad flere omgange. Både i panelet og blandt deltagerne. Hvad betyder det? Hvem presser hvem? Er normer udelukkende negative? Kan det fælles menneskeliv overhovedet tænkes uden normer? Findes et muslimsk normpres eller et kristent normpres, og hvad består det i?

Marianne Christiansen forestiller sig, at der må være en vis form for kristent normpres, da kristendommen er den største religion i Danmark og derfor udgør majoriteten.

"Men så længe der er frihed til at gøre noget andet end de gældende normer lægger op til uden at blive forfulgt eller få frarøvet sine rettigheder, så behøver det ikke at være et problem. Normer kan også være positive. Så længe man kan afvige fra normen uden at falde uden for fællesskabet," siger hun.

Naveed Baig efterspørger i første omgang, hvad begrebet islamisk normpres dækker over. Det er uklart for ham, hvad der præcis menes.

“Men et eksempel kunne være en børnehave, hvor forældrebestyrelsen vedtager, at der kun må serveres halal-mad, velvidende at der også er andre grupper af børn, hvis forældre ikke deler det syn på maden. Her kunne man godt tale om, at nogle forsøger at presse et normsæt ned over andre i stedet for at finde løsninger, hvor alle kan være med. Men jeg ved ikke, hvor udbredt det er?” siger han.

Naveed Baig bekymrer sig over de etiketter, vi klister på hinanden, og som kan skabe fjendebilleder og afstand mellem mennesker.

“Jeg hører begrebet 'blød islamist' og tænker straks, om det mon gælder mig,” siger han og fortsætter: “Hvad mener de med det begreb? Hvor udbredt er det muslimske normpres i Danmark? Det bliver vi nødt til at undersøge. Hvis der er et problem, vil jeg som muslimsk leder gerne være med til at gøre noget.”

Naveed Baig er opmærksom på sit og andre muslimske ledere og muslimske organisationers samfundsansvar. At de er opmærksomme på deres medborgeres erfaringer og frustrationer, og hvordan de kan imødekomme dem.

“Vi skal stå sammen og se hinanden som medmennesker og være til gavn for hinanden og ikke udelukkende se os selv som minoriteter, der er optaget af vores egne rettigheder,” siger han.

En deltager mener, at mange unge danske muslimer allerede er bannerførere for dialog og den demokratiske samtale.

“Jeg synes, at dem, der er med til at skabe et negativt sprog som *islamisk normpres* med al respekt skal sættes lidt på plads,” siger hun og fortsætter: “Pas på med at skabe polarisering. Hvorfor har man behov for at skabe mere splid og bruge et sådant begreb? Fordi du som muslimsk kvinde bærer hovedbeklædning, synes jeg ikke, det er rigtigt, at du er med

til at presse islamiske værdier ned over andre.”

En anden deltager siger, at man som muslim skal passe på med ikke hele tiden at skulle forsvare sig selv. Den tidligere deltager svarer:

“Men hvad er det, jeg skal gøre bedre? Jeg har en lang videregående uddannelse, og det har mine venner også. Vi arbejder, vi betaler skat, vi er ordentlige samfundsborgere. Ja, vi går endda til yoga og spiser surdejsboller!”

Marianne Christiansen forstår den kollektive træthed, der er blandt danske muslimer for at blive accepteret.

“Jeg ved ikke bedre, end at vi alle skal øve os i - og her tænker jeg også på mig selv - at udfordre det, når det sker i den offentlige debat,” siger hun.

Naveed Baig er enig i hendes kritik, men slår fast, at der også skal være plads til selvkritik. At det er en del af livsførelsen at være selvkritisk og reflektere over egne handlinger. At tage affære når vi møder uretfærdighed og ikke kun, når det går ud over os selv.

“Jeg tror desværre ikke, at vi kan stoppe de begreber, der bliver slynget rundt i den offentlige debat, men vi bliver nødt til at konfrontere dem med visdom, med viden og gennem saglig dialog. Det er den eneste måde, vi kan afmontere dem på,” siger han.

De religiøse lederes ansvar

En deltager fortæller om en ung kristen mand, der kom til ham for at bede om hjælp. Når han gik forbi en muslimsk kvinde med tørklæde på gaden, følte han et intenst had. Han vidste ikke, hvad han skulle stille op med hadet og så det som et problem. Derfor kom han. Spørgsmålet til biskoppen og imamen lyder: Hvad ville I gøre i den situation?

Naveed Baig ville tale med vedkommende og forsøge at finde ud af, hvor hadet stammer fra. Tale ind til hadet.

“Jeg ville give ham noget muslimsk sjælesorg og sammen med ham arbejde med årsagen,” siger han.

Marianne Christiansen supplerer: “Jeg ville også spørge, hvad tørklædet symboliserer for ham”. Hun fortæller om en mand, hun havde en samtale med, der udtrykte vrede over muslimer generelt. Det viste sig, at han havde været i en krigssituation, hvor fjenden havde islam som religion, og hans erfaringer med muslimer stammede fra krigen.

“Derfor skete koblingen, en kobling, der er naturlig for mennesket. Frygten for det fremmede er fundamental i os alle. Det bliver vi nødt til at erkende, hvis vi skal håndtere det. Og så ville det jo være dejligt, hvis han kom til at tale med en med tørklæde. For i det menneskelige møde bygger vi broer til hinanden. At kende hinanden, at tale sammen er et værn mod fordomme. Det første skridt mod forståelse,” siger hun.

Hvad misunder du hos den andens religion?

Til spørgsmålet om, hvad de hver især misunder hos den anden og i den anden religion,

svarer Marianne Christiansen med et glimt i øjet:

“Nu er misundelse jo en dødssynd, men hvis jeg skulle sige, hvad der er smukt i Naveeds religion islam, er det er sansen for skønheden. Jeg ser den fx i havekunsten, der er kommet ud af en islamisk tradition. Der er en smuk sans for helheden. Og hengivelsen. Det at islam betyder hengivenhed.”

Der er flere ting i kristendommen Naveed Baig er inspireret af og finder meningsfulde. Særlig sjælesorgstraditionen, den omsorg for mennesket, der strækker sig langt tilbage og er organiseret og systematisk.

“Det er noget, der er virkeligt smukt i kristendommen: At man har reflekteret så meget over det menneskelige møde. Jeg har en master i sjælesorg fra Københavns Universitet, og der mødte jeg menneskets skrøbelighed og omsorg for det enkelte menneske,” siger han.

En anden ting Naveed Baig er inspireret af er diakoni (begrebet for kirkens sociale arbejde). Det findes også i islamisk tradition, men måden det er organiseret på i kristendommen, og den ubetingede hjælp mennesket mødes med, har berørt ham.

“Uanset hvem du er, uagtet din baggrund, etnicitet, klasse og køn har du lige meget ret til at få hjælp. Der er ikke noget *men*, hjælpen er ubetinget og gives uforbeholdent,” siger han.

Stemningen er på en og samme tid begejstret, opstemt og mat i rummet. Deltagerne skal til at pakke sammen, finde deres hjem eller hotelværelser, inden næste dags program i Jelling, hvor samtalerne fortsættes med oplæg og fælles pilgrimsvandring ved Jelling-monumenterne.

KMS STYREGRUPPEN 2024

Asya Sarikaya

Formand, Valgt på konferencen 2023

Jens Christian Bach Iversen

Næstformand, Folkekirke & Religionsmøde

Berit Schelde Christensen

Folkekirke & Religionsmøde

Burak Kilic

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse

Safia Aoude

Scandinavian Council for Relations

Sigurd Sverre Stangeland

Danske Kirkers Råd/Den Katolske Kirke

Stine Riegels

Valgt på konferencen 2023, Den katolske kirke

Tolga Benjamin Arici

Dansk Muslimske Union

Vibeke Dalsgaard

Danske Kirkers Råd/Frikirkerne

NN

Imam Ali Moskeen

TAK FOR STØTTEN

Tak til følgende organisationer, som har ydet støtte til afholdelse af KMS-konferencen 2024:

Aalborg Stift

Aarhus Stift

Baptistkirken

Den katolske kirke i Danmark

Fyens Stift

Grundtvigsk Forum

Haderslev Stift

Helsingør Stift

Hizmet Danmark

Københavns Stift

Lolland-Falster Stift

Ribe Stift

Roskilde Stift

Viborg Stift

DELTA GERLISTE

Adnan Bacak
Adrian Rasmus Friis
Ahmet Ihsan Deniz
Ahmet Polat
Alexander Hummelose
Ali Jamil
Ane Kirstine Brandt
Asya Sarikaya
Basri Kurtis
Birgitte Rosager Møldrup
Burak Kılıç
Camilla Henriksen
Christina Schurmann
David Varming Winsløw
Els af Jesus
Helle Bentsen Mikkelsen
Henrik Sonne Petersen
Huzeyfe Öztoprak
Iman Chouikhi
Ingrid Ank

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse (Ikast moské)
Lolland-Falster Stift
Dansk Mulimsk Union
Etnisk Ressourceteam
Folkekirke & Religionsmøde
Wakf (Odense)
Folkekirke & Religionsmøde
Uafhængig
Det albanske trossamfund i Danmark
Haderslev Stift
Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse
Haderslev Stift
Fyens Stift
Roskilde Stift
Katolsk Søsterforbund
Danmission
Dansk Missionsråd
Dansk Islamisk Trossamfund
Dansk Islamisk Center
Grundtvigsk Forum

Jasmin Kogi
Jeppe Paakjær
Joan Münch
Jørgen Samsing Bendixen
Jørgen Skov Sørensen
Karen Stubkjær
Kirsten Münster
Lene Kühle
Linh Thanh Thuy Nguyen
Marianne Christiansen
Mehmet Kiyak
Melek-Zahra Sarikaya
Michael Markussen
Michael Rønne Rasmussen
Miriam Usta
Mohamed Azzouzi
Murtada Alshawi
Naveed Baig
Niels Hviid
Nik Bredholt

Ungt Refleksionsforum
Aarhus Stift
Frelsens Hær
Fyens Stift
Helsingør Stift

Folkekirke & Religionsmøde
Folkekirke & Religionsmøde
Center for Samtidsreligion, AU
Danmarks Unge Katolikker
Biskop/ Haderslev Stift
DTIS Undom (Esbjerg Moské)
Ungt Refleksionsforum
Haderslev stift
Helsingør Stift
Hizmet Danmark
Imam Malik Instituttet
Imam Ali Moskeen
Dansk Islamisk Center
Folkekirke & Religionsmøde
Religion & Samfund

Nuray Seyma Kilic
Peter Fischer Møller
Peter Skov-Jakobsen
Peter Sode Jensen
Povl Götke
Safia Aoude
Sefa Nur Tamer
Sigrid la Cour Sonne
Sigurd Sverre Stangeland
Stine Riegels Læsøe
Tolga Benjamin Arici
Urfan Zahoor Ahmed
Uzma Ahmed
Valdemar Mahon Ringsmose
Vibeke Dalsgaard
Zaid Nasrati
Zainab Alasad

Hizmet Danmark
Religions & Samfund
Københavns Stift
Ribe Stift
Københavns Stift
Scandinavian Council For Relations
Ungt Refleksionsforum
Folkekirke & Religionsmøde
Den Katolske Kirke
Den Katolske Kirke
Dansk Muslimske Union
Dansk Muslimske Union
Et Nyt Vi
Viborg Stift
Baptist Kirken
Dansk Islamisk Center
Imam Ali Moskeen

BASIS FOR KRISTENT-MUSLIMSK SAMTALEFORUM

KMS er et netværk for kristne og muslimske ledere, som er udsprunget af en række årlige konferencer siden 2006.

KMS' formål er at fremme den fælles religionssamtale og værne om og bidrage til udviklingen af det danske samfund som et demokratisk og inkluderende samfund.

KMS' mål er

- at etablere kommunikationskanaler, netværk og relationer, præget af åbenhed og tillid mellem kristne og muslimske ledere
- at identificere, analysere og bearbejde spændingsfyldte problemstillinger
- at tage initiativer, hvor kristne og muslimer i fællesskab kan bidrage til samfundets positive udvikling

KMS' mål søges opnået gennem forskellige former for samvær, samtale og samarbejde mellem kristne og muslimske ledere såsom fælles arbejdsgrupper, seminarer, konferencer, studierejser, udgivelser, pressemeddelelser mv.

KMS består af ledere fra kristne og muslimske trossamfund, organisationer, foreninger mv. i Danmark, som kan tilslutte sig KMS' formål og mål.

Ved den årlige konference nedsættes en styregruppe, som bl.a. planlægger den kommende konference.

Ved konferencer og andre aktiviteter tilstræbes ligelig deltagelse af kristne og muslimer.

VALG- OG UDPEGNINGSPROCEDURE TIL KMS STYREGRUPPEN

Styregruppen består af fem kristne og fem muslimske repræsentanter og har til opgave at lede arbejdet i KMS frem til næste lederkonference, herunder at følge op på den sidst afholdte lederkonferences beslutninger, udstikke tema og rammer for den kommende lederkonference samt evt. tage initiativ til nye tiltag i KMS.

5 kristne udpeges/vælges således:

- 2 personer udpeges af Danske Kirkers Råd efter indstilling fra Den Katolske Kirke og Frikirkerne
- 2 personer udpeges af Folkekirke & Religionsmøde
- 1 person vælges af de tilstedeværende kristne på konferencen blandt de deltagere, som ikke er repræsenteret af ovennævnte organisationer

5 muslimer udpeges/vælges således:

- 1 person udpeges af Dansk Muslimsk Union
- 1 person udpeges af Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse
- 1 person udpeges af Imam Ali Islamisk Center
- 1 person udpeges af Scandinavian Council for Relations
- 1 person vælges af de tilstedeværende muslimer på konferencen blandt de deltagere, som ikke er repræsenteret af ovennævnte organisationer

De organisationer, der bliver repræsenteret i styregruppen, er selv ansvarlige for at udpege suppleanter, hvis de udpegede/valgte styregruppemedlemmer ikke kan deltage i møderne eller må udtræde af styregruppen.

Målet med denne valg- og udpegningsprocedure er dels at sikre en så bred repræsentation i styregruppen som muligt, dels at give flere forskellige muslimske og kristne organisationer mulighed for at blive repræsenteret i styregruppen. Modellen indebærer, at otte (fire kristne og fire muslimer) af styregruppens i alt ti medlemmer bliver udpeget af navngivne organisationer, mens to medlemmer (én kristen og én muslim) bliver valgt blandt opstillede kandidater på lederkonferencen.

Folkekirke & Religionsmøde

Ane Kirstine Brandt

Generalsekretær

Sigrid la Cour Sonne

Teologisk konsulent

Alexander Nygård Hummelose

KMS-facilitator

Sisse Le Lundskov Aamøe Laursen

Studertermedhjælper

RAPPORTEN ER UDGIVET AF:

Folkekirke & Religionsmøde
Peter Bangs Vej 5B
Bygning 6, etage 3, rum 5
2000 Frederiksberg

AKBR@km.dk

www.religionsmoede.dk

Denne rapport må kun gengives med
tydelig kildeangivelse.

Rapporten er sammensat og redigeret af:
Ane Kirstine Brandt & Sigrid la Cour Sonne

Fotograf: Silke Arendt

Layout og opsætning:
Alexander Nygård Hummelose

